

АЧЫЛЫУ

Бу сейирлик мектепде
иги окъумай амал жокъду!

Баш күн, 17 декабрьде, Нарткяланы 1-чи номерли гимназиясыны окъучулары бла устазлары жангы мекамга кечюп, мындан ары шендюгю излемлеге келишкен кенг, жарык, тийишли оборудование бла жалчытылынган класслада окъурукдула. Алгын а дерсле 1936 жылда кьонак юйча ишленген юйде бардырылгандыла.

Бюгюнлюкде уа ол осал халгъа

беш блокдан кьуралыпды. Ол санда окъуу классла, административ корпус, актовый зал, ашхана, спорт зал бардыла. Алай бла энди сабийле эки сменге жюриомей, барысы да кюндюз окъурукдула.

Школ «Жашу журт 2015-2020» федерал программаны «РФ-ни субьектлерин жашу журтланы ишлетиуге келлендириу» подпрограммасыны чеклеринде кьурал-

уа кеслерин аямай, ёсюп келген тёллюню тюз юйретирле, шендюгю заманга келишген билим берирле деп ийнанабыз», -дегенди эмда кьурулушчулагъа борчларын бийик даражада толтурганлары ючюн ыспас этгенди.

Урван районну башчысы **Азамат Кошеев** а кьурулуш башланганда кёлпе ол кысха заманны ичинде битдирилгине ийнанмагъанларын чертгенди, Мусукланы Алий гимназияны эски мекаммында болуп, аны халын тинтип, аны тапландыры онг болмагъаны ючюн жангысын ишлетиуге кереклисин айтхан эди. Былайда нарткяланы атларын дан анга ырызлыгымы айтырга сюеме», -дегенди ол.

Районну башчысы устазланы, окъуучуланы да алгъышлагъанды эмда кьууанчы жумушну толтурганды - кьурулушчулары Урван районну администрациясыны Сыйлы грамотасы бла сауыгалаганды. Ол санда «А-Сервис» обществу техника жаны бла директору **Мадина Багованы**, кьурулуш жаны бла башчысы **Макытланы Муслимни**, кьурулуш ишлени бардыруу бёллюню таматасы **Ахкёбекланы Рамазаны** эм башхаланы.

Жыйылганланы Мадина Багова да алгъышлагъанды. Ол школну ишлетиуге республикалы эм жер-жерли власть органла болушханларын, ала бир команда болуп кюрешгенлерин белгилегенди. Сабийлеге билим алыуда жетишимле тежей: «Энди сизни ол жаны бла битендире бердириу», -деп кьушханды.

Школдан алтын ачхычны уа 2-чи классны бек иги окъуучусу **Дамир Куашевге** бергенди. Ызы бла кьонакла мекам бла шагърейленгенди. Алагъа окъучула ариу концерт программа да хазырлагъан эдиле.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

жетгенди: башы 75 процентге, ичи уа 65 процентге тозурагандыла. Бир жол а классны башы тюшген эди, насыпха, ол заманда бир адам да ачмагъанды.

Болсада энди аллай кьужур ишле болукъ тюрюлдюле. Жангы школну кьууанчы ачылуу орта күн 13 декабрьде бардырылганды. Анга КьМР-ни Правительствосуну башчысы **Мусукланы Алий**, жууаплы министрле, кьурулушчула эмда жамауат кьатышхандыла.

Мекам а кертinda сейирди. Терт кьатлы школда 850 сабийге жер барды. Аны кенглиг 9,2 минг квадрат метрден асламды, кеси да

гъанды. Ол кеси да документледе белгиленген болжалдан алгъа (2019 жылда 1 январьда) битдирил- лип, хайырланьрга берилгенди. Кьурулушну «А-Сервис» обществу бардырганды, аны заказчысы «Капитальный кьурулушну управлени- ясы» кьырал казна учуреденияды. Сабийлени, устазланы, ата-аналаны да алгъышлай, Мусукланы Алий нарткяланы бу мектепни эрттенден да саклагъанларын, энди уа сабийлеге билим алырга ахшы онгла кьуралгъанларын чертгенди. «Бу ариу мекамны ишлегенле сиз битендире бердириу, кьарууугъузну салып окъурсуз деп ышанадыла. Устаза

ПАРЛАМЕНТ

Хауле итлени тутуу эмда жалчытыу жаны бла эркинликле жер-жерли органлагъа бериледиле

Парламентни президиуму кезиулю жыйылыуунда жыйырмадан аслам соруу сюзюлгенди. Ол санда «Муниципал районланы, шахар округланы жер-жерли самоуправление органларына хауле итлени тутуу эм жалчытыу жаны бла Кьабарты-Мал-

- Документ республикада хауле итлени бла юйосоз киштиклени санын азайтыр, санитар кьоркьуусузлукьну жалчытыр, жукъгъан арууулары тохта- тыр мурат бла жарашдырылганды, - деп ангылатханды Аграр политика, экология, табийгъатны хайырлануу

сора ол Парламентни пленар жыйы- лыуна кёргозтюлюкюдо.

Депутатла федерал законланы проектлерин, РФ-ни субьектлеринде коллегаларыны башламчылыкларын да тинтгенди. Алада сёз сабийлери болгъан юйюрге кьырал болушлукъ этюну, потребитель ченени ёлчемин тергеуно, РФ-ни Административ бу- зукълукъланы кодексине тюрлениуле кийриуно юслеринден барганды.

Жыйылыуда Парламентни 2019 жылда жаз сессиясыны планына да кьаралганды. Ол законла чыгъа- рырга эркинликлери болгъан субьектлени предложенияларына кёре жарашдырылганды эм бай болганды, деп чертгенди Регламент, депутат этика эм Парламентни иш- ни кьурау жаны бла комитетни башчысы **Кансаланы Елена**. «Алай бла 15 республикалы законну проект тинтирге, РФ-ни Кьырал Думасына 3 законну проекттин хазырларга, жамауат тынгылаула, «тёгерек столла», «правительстволу сагъатла», кен- герттилен жыйылыула бардырырга белгиленди», -дегенди ол.

Законлукъ эм право инам жаны бла комитетни башчысы **Михаил Кривко** депутатланы президиуму 2018 жылда 7 июнда жыйылыуунда «КьМР-де нотариатны эмда нотариальный ишни болумуну юсюнден» 624-П номерли эс- герттиуери кьалай толтургъанлары бла шагъырей этгенди.

КьМР-ни Парламентини пресс-службасы.

кьар Республиканы кьырал полномочиаларын беруино юсюнден» законну проекттин сюзюу башланганды. Алай предложенияланы КьМР-ни Башчысыны кьулулугъун болжаллы халда толтургъан Казбек Коков бергенди.

эм жер халла жаны бла комитетни башчысы **Мокьаланы Кемал**.

Закону проектти сейирлени болгъан ведомстволугъа бла организациягъа берилгенди. Ала этген предложени- яла бла проект тынгылы сюзюлгенден

Приёмла

Тынгылагъанды,
ангылатханды

Кёп болмай Кьабарты-Малкьарда Адамны эркинликлери жаны бла уполномоченныйни болушлукъчу **Таукенланы Мустафа** Чегем районда жамауатны жарыуларын билирча приём бардырганды. Анга уполномоченныйни орунбасары **Борис Кумехов**, Чегем районда сюд приставланы бёллюню таматасы **Мурат Медалиев**, районну администрациясыны баш специалисти **Амирби Додохов** да кьатышхандыла, деп билдиредиле муниципалитетни пресс-службасындан.

Приёмну кезиуунде кёп тюрлю соруугъа кьаргарга тюшгенди. Кёбюсюнде ала адамны кесини правосун, оюмун кьорууларча, жер, жашу журт, социал эм башха проблемала бла байламлы болгъандыла. Хар кимни жарыуларына кёре не мадар этилирге кереклисин ангылатырга кюрешгенди. Бир-бир жумушланы уа жалан да тийишли органла бла бирге тамамларга болуугъун да айтхандыла.

Ахырында Таукенланы Мустафа Чегемни 1-чи номерли орта школунда тамата класслада окъугъанла бла тубешип, право бла байламлы ушакъ бардырганды эм аланы сорууларына да жууап бергенди.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

Хар тарыгыугъа,
тилекге - тийишли эс

Россей Федерацияны Президенти Владимир Путини буйругъу бла кьыралны власть органларыны приёмныйлеринде 12 декабрьде инсанла бла тубешиуно битендире кюню ётгенди.

Аны Элбрус районну, битендире эллерини, Тырнау- узну да администрацияларында бардыргандыла. Район башчы Залийханланы Кьаншаубийге ол күн жети адам жазылганды. Аланы тарыгыуларыны бла тилеклерини асламысы жашу журтланы кьытлыгы, сакъатлагъа болушлукъ кереклиси, ЖКХ-да жумушланы толтуруу осал халда болгъаны, саулыкъ сакълауда хал, юй топлеге жер юлешиуу бла байламлы болгандыла. Битендире соруулагъа олсагъат тийишли оюучуладан жууапла изленгенди, буйрукъла да берилгенди.

Тырнауузну администрациясын - 5, Кенделенкини - төрт, Элбрусну күн да - 6 адам жокълагъандыла. Районну приём бардырылгъан башха эллеринде тарыгыула, тилекле бла да киши келмегенди.

Алиса ТАРИМ,
Элбрус районну администрациясыны пресс-службасыны башчысы

Кёрмюч

Бир неча күн алгъада Абу-Даби шахарда (ОАЭ) SIAL In spine Food Business Middle East - 2018 халкъла аралы кёрмючю бардырылганды. Анга бизни республикадан талай предприятие да къатышанды. Анда аш-азыкъла, татлы суула, чагъырла, къонакъбайлык индустрияны продукциясы, ол жаны бла тамамланган жумушла хазырлауучу эм тышлауучу производствода эм жангы технологияла бла оборудование кёргозтоледиле.

Ары келгенлени арасында

Аш-азыкъ жарашдырыуучу предприятияларыбыз - халкъла аралы рынокда

жюзге жууукъ къыралдан бир неча минг импортёр, ритейлер, сатыучу, къонакъ юйлени эмда ресторланлы келечилери да бардыла. Экспозициягъа къатышыу алагъа сатыну

тирилтирге, жангы клиентле табаргъа, ахшы ишчи байламлыкъла къуаргъа эмда шендую амалла бла шагъырейленирге онг береди.

Къабарты-Малкъар Респу-

блика бу даражалы кёрмючге биринчи кере къатышады. Бизден анда продукцияларын Нальчикни эт комбинаты (къыймала эм башха ашарыкъла), «Аква-Кристалл» (татлы эмда гара суула), «Нальчик-сладость» эм «Эльбрус-К» (татлы ашарыкъла) предприятияла кёргозтгендиле.

Алагъа ары барыгъа КъМР-ни Экономиканы айнытуу министерствосу бла КъМР-ни Предпринимательствого себеплик этген фондуну Экспортха билеклик этиу арасы болушхандыла. Эсге сала айтсакъ, экинчиси, республикада гитче эмда орта предприятиялагъа халкъла аралы рыноклагъа чыгаргъа себеплик этер умутда къуралгъанды.

Элеонора КАРАШАЕВА,
КъМР-ни Экономиканы айнытуу министерствосуну пресс-секретары.

Бусагъатдагы технологияла

Жылы, ариу, тутхучлу

Жылылык, тынгылык бла ариулык бир затда болурча этер амал барды. Шимал Кавказда юйлени башларын жабуучу материалла чыгаруу жаны бла алчы предприятиядан бири – «Кровля-центр» - КъМР-ни Предпринимательге билеклик этген арасыны себеплиги бла «Ромалит» деген айрыма термопанельле чыгарып башлаганды.

–Аллай зат акылыбызгъа эрте келгенди. Юйлеге жылыу жибериледи, алай сууукъда ол иги сакъланмайды, къабыргъала мылы болуп, мугут этедиле. Юй жылы да, ариу да болурча бир амал этерге керек эди,-дейди Кровель технологияланы арасыны башчысы Алим Одижев. – «Ромалитде» уа битеу ол затла бардыла.

Мрамор зыгъыр пенполистиролну юсуне жагылады. Экинчиси тутхучлу материалды, мылыны тартмайды, жылылыкны сакълайды, алай ушагыусузд. Мрамор зыгъыр а ариуду, кеп тюрсионлюду, къайсын суйсенг да сайла. Бек игиси уа – ол арталлыда онгмайды.

«Ромалитде» жалган зат жокъду, экология жаны бла тазасы, адамлагъа къоркъуусузд. Багъасы да алай уллу туюлду. Технологияла жаны бла бузукълукъ этилмесе, ариулукъ он жылла бла сакъланыргъа боллукъду.

Юй башла бла къорешу бизге аз кёрюнгенди да, биз журтланы къабыргъаларын бютун тынгылы этюню да къольга алгъанбыз. Бир жол «КъМР-де Предпринимательге билеклик этген араны» Регион фонду болгъанын эшитип, андан себеплик излегенбиз. Билимми специалистле къысха заманын ичинде

финанс болушукну къалай алыргъа боллукъун анылатхандыла. Алай бла, Предпринимательге билеклик этген араны себеплиги бла эмда Микрокредитование фонддан ёнкюч алгъаныбыздан сора башында айтылган материалланы чыгарып башларгъа деп бир неча станок къоллу болгъанбыз.

Материалны кесибиз суйгенча жарашдырыр ючюн аланы тюрлендирген да этгенбиз. Энди аллайла бир жерде да жокъдула. Проект жангы болгъаны себепли аххабызны тас этер къоркъуу уллу эди, алай «ромалитни» кепле жаратханларын, анга сурам болгъанын да заман кёргозтду. Къабыргъалары андан этилген юйле жылыдыла, ариудула.

Биз быллай жорукъ бла ишлейбиз: не заманда да кеси башыбызны ишетирге, не къадар аз ёнкюч алыргъа. Болсада финанс тутхучулукъ болмаса, муратыбызгъа алай терк жеталлык туюл эдик. Ишибиз энтта да бир жылгъа созулукъуна сёз да жокъду. Алай былтыр декабрьде башланган проект анга этилген къоранчланы кыйтарганды.

Бирде муратынга жетер ючюн жаланда бир атлам этерге керек болуп къалады. «КъМР-ни предпринимательге билеклик этген араны» Регион фонду ол атламын этерге болушукъду! Консултацияны хакъсыз алыргъа боллукъду. Араны адреси: **Нальчик шахар, Киров орам, 224-чю юй. Исси ызыны телефон: 8 800 222 51 07. E-mail: fppkbr@inbox.ru; сайт http://cppkbr.ru**

Соруу-жууап

Къыбыла Курилланы япондулагъа берликмидиле?

Аны юсюнден келишим этилгенди деген хапарла жамауатны тынгысыздандырадыла. Сахалини депутатлары уа Япония бла мамырлыкны юсюнден келишим бегитиуну Курилланы беруу бла байларгъа жарамзлыкныгъын письмоларында билдиргендиле.

–Мен къуллугъума кёре Путин бла Абэни сёлешиулерине бир неча кере къатышханды. Алада айырымкланы беруу арталлыда сюзюлмегенди, - деп ангылатханды журналистлеге кеп болмай вице-премьер эмда **Узакъ Кюнчыгъыш округда РФ-ни президентини толу эркинликке келечиси Юрий Трутнев.** Ол билдиргенича, сёз жаланда экономика ишни бирге къурауну юсюнден баргъанды.

Алгъаракъда **МИД-ни таматасы Сергей Лавров** былай дегенди: 1956 жылда хазырланган совет-япон декларациягъа кёре, эм алгъа мамырлыкны юсюнден келишимге къол салыргъа керекди, андан сора уа тюрлю-тюрлю соруулану сюзерге. Япондуланы къарамлары уа башхады: алгъа – айырымкланы, артада – келишим.

Гимни жангыртъп нек жырларыкъдыла?

Роскультураны башламчылыкы бла **Музей Федерацияны Гимнини** жангы тюрлюсю бла **Музыкалы продюсер Леонид Бурлаков** ишлегенди. «Гимнге жангы таууш берирге деген ниет чыкъганды,- деп ангылатады Бурлаков. – Ол жыргъа бегирек ушарча, бир журтлуларыбызны битеу тёлелерин бирикдирча. Аранжировкагъа биз бир кесек рок да къошханбыз эмда мактамын бираз тюрлендиргенбиз.

Бу ишге 210 адам къатышханды, ол санда тогъуз белгисиз жаш жыргыла. Музыкантланы ичинде: къобузу Рушан Аюпов, дауурбасчы Денис Попов, «Мумий Тролльну» алгъыннгы музыкантлары Юрий Цалер, Евгений Завидённый, Кинематографияны Россейли къырал симфония оркестри, сабий ансамбль.

Къагъыт паспортладан электрон тюрлюлерине къачан кечерикбиз?

Бусагъатда правительствода адамла къагъыт паспортну, машинаны журюторча праволаны, медицина страхованияны полисин кеслери бла айландырып турмай, бу документлени смартфонну болушукъу бла кёргозтюп къорча амалланы излейдиле. Аны юсюнден вице-премьер **Михаил Акимов** билдириу этеди.

Къагъыт документледен электронныйлеге кечюу 2021 жылдан башланырыкъды. «Полициячы тохтатып, документлеригизни сураса, ол энди паспортха къарарыкъ туюлду, сизни бла байламлы шартланы Интернетни юсю бла излерики», - деп хапарлайды **Бийик экономика школну Бизнес-информатика мектебин профессор Александр Баранов.** Бу планла къалай тюрлю жашауда бардырыллыклары алыкъа толу аныгълашынуу туюлду.

Белгилени акъдан сарыгъа альшыргъа керекмиди?

Транспорт министерство юзюлмеген айыруу ызыланы акъдан сарыгъа тюрлендирме керекди деп, аллай башламчылык этгенди. Бу ведомствону ономна кёре, сары богу танг иги эсленеди. Аллай жарыкъ жол белгилени Ара Европада эмда Скандинавияда жетишимли хайырланадыла.

«Иш тюрсюнде туюлду, бек башы, балчыкъ, къар тубюнде белгиле кёрюнемидиле огъесе кёзге урунмаймыдыла. Къаллай богу да жарайды, жаланда ачыкъ эсленсин», - дейди **Автомашиналаны иелерини праволарын къоруулау жаны бла коллегияны президенти Виктор Травин.**

«Общество синих ведёрко» къымылдауну координатору **Петр Шкуматов** ол сёзлеге былай къошады: «Ол башламчылык аман туюлду, алай кеп регионлада проблема боюда угъай, белгиле арталлыда болмагъанларындады. Министерство бу ишни тындырса, водительле бек ыразы боллукъдула. Ызла къызгъыл болсала да».

Къырал экзаменлени бернуде не зат тюрлендрикиди?

– Алгъынча, эки борчлу къырал экзамен къаладыла – орус тил бла математика,-деп ийнандыргъанды **Рособраздорну башчысы орунбасары Анзор Музаев.** – Тюрленюле да боллукъдула. Сёз ючюн, ЕГЭ-ни берирге тийишли тёрт тыш къыраллы тиллеге (инглиз, немис, француз, испан) къытайлыланлыкы да къошулгъанды.

Экинчи жангылык тогузунчу классла бла байламлыды. 13 февральда къыралны битеу мектеплеринде орус тилден ушакъ этилликди. Озгъан замандача, ала борчлу халда эки предметни берликдиле (орус тил бла математика) эмда эки предметни уа сайлауларына кёре.

Онбиринчи классда окугъанла сочиненияланы 5 декабрьде жазгъандыла. Быйыл борчлу халда ЕГЭ-ни биринчи кере Кърымны школчулары да берликдиле.

Федерал газетледе басмаланган материаллагъа кёре хазырланганды.

Юбилей

Философия илмуланы доктору, профессор, КъМР-ни илмусуну сыйлы къуллукъчусу, республикабызны культураны сыйлы къуллукъчусу, Россейни табийгъат илмулары академизи Эфендиланы Ибрагимни жашы Салих бу кюнледе 85-жыллыгын белгиледи.

Хурметли акъсакъланы мен сабийлигимден танийма. Эллим-ахлым болгандан сора да, тындыргъан ишлери бла ол жаньма энчи жууукъду. Аллындан а, кѣчпюнчюлюк къыйынлыгын да сынап, окъур, билим алыр онгу да артыкъ уллу болмагъан таулу жаш быллай жетишимлеге жетерикди десек, анга киши ийнанмаз эди.

Алай суу тамычы да жарады ташны дегенлей, къадалып, кесин аямай кюрешиген, итиную, талпынуу болгъан муратына жетеди. Ол затны Салихни юлгосонде кѣребиз.

жамауаты бу арт кезиуде кѣплени эсгергенди. Ала жандыргъан чырактаны ъчпюлтмей туруу бизни адамлыгъыбызны шартыды.

Салих быллай, бир тюрлю бир зат бла жашауу иги жаньна тюрлендиргенлеге атап, иш этеме десе, архивледе жоюле бла материаллагъа къарап чыгады, хар бир жазгъан адамьны юсюнден терен билриге излейди ол. Алада бир инжи минчакъ тапса уа, аны къууанчыны чеги болмайды. Ол, кимни юсюнден жаза эсе да, жорек тебиуюн аны бла бир этип, къачан эсе да болгъан затха, ол бюгон болгъанча, зрийди, кюеди.

Ол Жанакъайытны бла Хабуну бир бирге жазгъан къагъытларын тапканда, аланы окъуп жиялгъаны эсимден бир заманда да кетмейди. Алай жиялмукъла, жаландан кесин угъай, аны тѣгериндегиленди да тазалайдыла. Аны бла бирге, ала, биз кетсек, ызыбызда къоярыкъ затланы энчи сайларгъа, сыйларгъа юйретедиле. Кетгенде къаллыгы уа – адамлыкъ, халаллыкъ, къайгырылулукъ, жан аурутуу, жапсаруу, билек болуу... Къалай жетмейдиле ол затла бизге бюгон!

Таза байламлыкъгъла

Кѣп затны сакълайды аны эси. Ол билмеген философ болмаз дунияда дейсе бир-бирледе, анга тынгълай. Аны бла бирге къайсы акъылман къайда не айтханын, жазгъаны да Салих кѣлден къайтараргъа устады.

Жюреги – зарлыкъгъа жер табылмагъан, кенг, халал, акъылы эплек, талпынуу юлгюге алырча болгъанында аны энчилиги. Иги ишле этерге итиную, аланы юслери бла уа миллетибизни атын, аны ариу адеттерин, тѣрелерин, къылыкъ хунерин жашауда бардыруу, сакълау, ол муратха жетер ючюн тынчаймай кюрешип туруу Салихни жашау болумуду.

Ол элге, ата-ана юйюне терк-терк барады. Анда ишлерге, солургъа да, эллилери бла ушакъ этерге, аланы неге да кѣз къармаларын билриге, ангыларгъа бек сюеди. Жууукъну, ахлуну жоълауу да баш борча санайды. Къууанча келмесе да, бушуу болгъан арбазны жаны бла ѳтгенден туюлюдо.

Юйюрю да алай. Ол къайгырыулары ючюн Салихни, юйдегиси филология илмулары доктору Тамараны, жашы философия илмулары доктору, Искусстволаны Шимал-Кавказ къырал институтуну проректору Фуадны, къызы, медицина илмулары кандидатты Ирианы, аланы жаш юйюрлерин да къоншу-туйер, бар эл жамауаты да бек сюедиле. Беш туудугъ а аппаларыны бла аммаларыны къууанчларыдыла.

Билим бла акъыл

«Акъыллыда – насып, билимликде – хазна» деп нарт сѣз барды халкъыбызда. Экиси да (билим бла акъыл) бир адамда тюбегени уа аз болады, баам, жоюзден бир кѣре. Ол Аппалдан келген сауыгъаны миллетине къулыкъ этдирген тамата аллайладанды.

Урунуу жолун устазлыкъдан башлап, дунияны не уллу жыйылыуунда да адамны сѣир этдирди докладла этген, илму монографиялары беш жоюзден атлагъан, жыйырмадан артыкъ китап жазгъан профессор, КъМР-ни, Къалмыкъны да сыйлы илму къуллукъчусу, ЮНЕСКО-ну Сыйлы грамотасына тийишли болгъан Эфендиланы Салих халкъыбызны, республиканы да ѳхтемлиги. Мындан ары да Аллах анга кийик саулуукъ, узакъ ѳмюр берсин.

Ёмюрлюк хазнаны тышы жылтырауукъ затдан айыра билген инсан

Сабийликни

татлысы, ачысы да

Салих Кенделенде туугъанды. Ол жылла халкъыбызны тарыхында уллу тюрленуени кезиуде болгъандыла – колхоз къурауу бла бирге таулу журтлагъа монглукъ, берекет киргендиле. Юйде беш жаш бла къыз ѳсгендиле. Хар бир элли сабийча, Салих да беш-алтыжыллыгында окуна таматалагъа болушургъа итингенди – мал кютгенди, сабан сюргенде ѳгюзлени бауларындан тутуп, алда баргъанды, таш ариулагъанды. Таматаракъ болгъанлай, отун, бичен къайгысыын да этгенди.

накъайыт тилеп, Салихни ары ишге аладыла. Анда мамукъ жыйгъан жерде жашчыкъ къаты корешгенди. Бийик жетишимлери ючюн «Махтаулу урунганы ючюн» деген майдалгъа тийишли болгъанды. Сталинни аты бла аны бергенлеринде, «Ол мени къайдан танийды?» – деп сѣирсингеннин айтычууду профессор.

Насыплы кезиуде

Жаланда 1946 жылда чыкъгъанды Салихге окъур онг. Сегиз классны тауусуп, ол педучилищеге киргенди. Аны бошاپ, Яркишлакка къайтып, анда устазлыкъ ишин башлагъанды. Ызы

ханды, бюгон да сюеди. Айтып къояйым, ол болмаса келин болуп: «Дуниямы алышсам, мени къайын ананы жаньна салыгъыз», – деп тилеген адам барды деп билмейме. Экиси да аспирантурада, докторантурада да окъугъандыла.

Эфенди улу Бакуда билим алгъанында, анда излеп, табып, Абайланы Ханифаны бла Шакъманланы Фузаны юсюнден иги кесек материал келтиргенди бери. Баам, ол заманда да халкъыбызны тарыхы, аны эзде къалдыргъан иги адамлары акъылындан кетмегендиле.

Фахмусуну кѣп тюрлююгю

Философия илмуну тасхаларын ачхан адам дунияда неге да энчи кѣз бла къарагъаны белгилити. Ол жашауу не тюрлю жаны да, табийгъат, жамауат, оюм болсун, къалай, неликден айныгъанын, аны алгъа тюртген ючле неде болгъанларын тинтеди. Салих ол ангыламланы болушлукълары бла адам уллу магъана берген затланы арасында ѳмюрлюк хазнаны бла биркюнлюк жылтырауукъну бир бирден айыра билриге юйренгенди. Аланы къайсына жумуш этерге, къайсына къыйын салыргъа керек болгъаны анга тууралды.

Аны айтханын, алим, илмуну кенглигин хайырлана, миллетибизни да бетин чыгъара, ненча хайырлы иш этгенини эсеби жоюкъду. Бююнлюкде, хахъ излемей, культурабызгъа, Салихча, аллай бир илму ишле жазгъан, жазычуларыбызны, башха белгиле адамларыбызны жоюклагъан, эсгерген, аланы ишлерине багъа махтау берген адам азды.

Дагъыда барды аны бир сѣирлик фахмусу – поэзияны, къанатлы сѣзюне, терен сезе билгени. Ол хунер а хар кимге да бирча берилмейди. Ма ол этгенди эрте жаш заманында окуна уллу Къайсынынъ бла философ Салихни шѳхла. Ол, аны ий бичисе Тамара Емельяновна, жашы Фуад акъылман назмучугъа атап этген ишлени, ала жазгъан китапланы санап бошагъан къыйынды.

Кесине угъай,

башхалагъа махтау сала

Аны бла бирге Эфенди улу башха жазычуларыбызгъа да уллу кѣллю туюлюдо. Аны сѣзю, иши да себеллик этип, республиканы

Солдан онгга: Ахжѳбекланы Исхахъ, Хубийланы Назир, Эфендиланы Салих бла Тамара, Чингиз Айтматов, Чабдарланы Борис, Жапуланы Къууанч эн Акъайланы Къасым.

Кѣчпюнчюлюк тангы жетгенде, Исмайылны тѳрт таматасы аскерде болгъандыла. Салих, эгечи Батман, анасы Шабат бла онсегиз кюн поезд бла барып, Къыргызстанда Джалал-Абад областыда Сузакъ районда Яркишлак элге тюшгендиле. Ал заманда къыйын болса да, къыргызлыла бери келгенле муслиманла, жигерлилликлерин кѣргенде, болгъанларын билгенде, хал игиленген эди.

Колхозда ишлерча юйде эр киши болмагъанын кѣргенде, Залиханланы Жа-

бла пединститутда, Къыргыз къырал университетде да окъугъанды. Ата журтха уа 1958 жылда къайтханды.

Кенделенде устаз, завуч болуп да ишлегенди, биологиядан бла географиядан дерсле бергенди. Окъучулардан бригада къурап, бир гектардан токъсан центнер картоф алгъанларын эллиле бюгон да эсгеричююле.

Яркишлакда устаз болуп ишлеген Тамара Емельяновна бла бир юйюр къурап, аны да туугъан элине келтиргенди. Жангы келин асыры жарашыулудан, аны сау эл жарат-

Сыйын кѣргендиле, ыспаслагъандыла

Къабарты-Малкъар къырал университетде философия илмулары доктору, профессор Эфендиланы Ибрагимни жашы Салихни туугъан кюнюне атлагъан ингир баргъанды. Ары аны шѳхлары эн коллегалары келгендиле.

Къууанчны ача, КъМКЪУ-ну ветеранларыны советини таматасы Хасан Шурдумов юбиларны жашау жолуну юсюнден, ол сынагъан къыйынлыкъланы, жетишимлени да санап, тынгылы хапар айтханды эм анга ректор Юрий Алтудовун атындан сыйлы грамота бергенди.

Салих Ибрагимович бу бийик окъуу юйде ишлегени къыркъ

жыл болады. Аны тутхан ишине кертичилиги, билими, студентлеге, аспирантлагъа да болушургъа хазырылгъы аламаат юлгюдо. Илму ишде жангычылыгы ючюн къырал аны Халкъланы шѳхлукълары орден бла эм он майдал бла сауыгалагъанды.

Проректор Малкъондуланы Юсуф а профессор бла ѳхтемленгеннин айтып, аны бир къауум илму ишин, китаплары санап, таматагъа саулуукъ эм илхам тежегенди. Ол кюн Эфендиланы Салихни кѣпле алгъышлагъандыла: КъМКЪУ-ну ветеранлары Башир Сокуров бла Асланбек Буздов, ветеран-

ланы шахар советини председатели Абдулаланы Мустафа эм дагъыда башхала.

«Сиз – башхалагъа ушамагъан, не заманда да тюзюкню излеген устаз, бизни университетни белгисизиз», – дегенди Бусагъатдагъы гуманитар институтну директору Муслим Тамазов.

Филология илмулары доктору Башийланы Светлана уа: «Сиз ариу да, акъыллы да адамсыз. Этген ишлеригиз бла Къулийланы Къайсыннга эсертме салгъансыз. Сизни иш кѣллюлюкгозге сукъланырчады бюгон. Кѣп жылланы алай туругъуз!» – деп, юбиларны къууандыргъанды.

Салих Ибрагимович, келгенле ыразылыгын билдирип, жангы муратларын айтханды,

университетни тарыхын жазыу аны баш иши болгъанын да чертгенди.

2019 жыл - Театрны жылы

Россия миллет театрлары марафонлары Владивостокта башланып, Калининградта бошалыкты. Санкт-Петербургда уа Театр олимпиада барлыкды.

Дагыда бу проектге кере кеп иш этиллиди: «Алтын кшап» атлы 25-чи фестиваль, А.П. Чехов атлы XIV халкыла аралы фестиваль, Когалым шахарда Малый театрны ачылуу, «Улуу гастролья» атлы программага кирген Губерн учрежденияланы жай фестивалылары, Россияни гитче шахарларыны фестивалылары, театрда ишлегенле бла тубешиуле, мастер-классла, «Россияни театр энциклопедиясы» деген китапны басмалау, тематика форумла, белгили актёрла, режиссёрла бардырган семинарла, драматургияга бла жаш режиссёрлага болушлукка кыраллык эришиуле, башка акцияла.

Келе турган жыл Россияни Президентини Владимир Путинни буйругу бла Театрны жылына саналганды. Аны бла байламлы бир кшауум оноу этилгенди: кыралда жюрюген чыгарма төрелени айнытуу эм саклау, ол искусствону жетишимлерине россия эм халкыла аралы фестивалылары, гастрольяны болушлуклары бла кыйсы шахарда жашаганланы да шагырей этиу, айтылган махкемелени ишлерине, анда ишлеген усталаны окутууга да энчи эс бёлюу. Бу ишле битеу россия регионлада да барлыкдыла.

Тарыхны эсгертиу эмда усталыкыларын кёргюзтюу

Театрны жылына аталган программаны жашауда бардырырга кыралган комитетни таматасына РФ-ни Правительствосуну председателини орунбасары Ольга Голодецни айыргандыла. Ары Россияни уллу театрларыны таматарлары, белгили театр кыулукчула да киргенди. 13 декабрьде уа битеу Россия регионла да Театрны жылы ачылганын белгилегенди.

Аллай байрам Нальчик шахарда Музыка кырал театра да барганды. Аны белгили диктор Аталаны Азвор бла КЪМР-ни М. Горький Орус кырал драма театрны актрисасы эм режиссёр Элеонора Мамаладзе бардыргандыла. Биринчи сёз КЪМР-ни Башчысыны Администрациясыны таматасы Мухамед Кодзюковха берилгенди. Ол Казбек Кововну атындан алгышлау кыагытын окуганды эм сахна искусствону жашауда магъанасыны юсондон айтханды, махтаулу актёрларыбыз бла ёхтемленингенин да билдиргенди.

Бизы бла бизни театрларыбызда ишлегенли, аланы кыуанчылы ингирилерине жыйылгандыла да экрандан Россияни культура министри Владимир Мединский бла Театрга кыулук этгенлини союзуну председатели Александр Каллягин алгышлагандыла. Алай бла ала Театрны жылы башланганын билдиргенди.

Республикалы театрдан биринчи болуп сахнага А. Шогенцуков атлы Къабарты кырал драма театрны актёрлары чыккандыла. Ала 1937 жылдан башлап, театрны тарыхыны, анда ишлеген белгили адамланы юслеринден да айтхандыла. Бизы бла «Визит дамы» (Фридрих Дюрренматт), «Экстрасен и я» (Борис Утижев), «Дикарь» (Александр Касона), «Как мой дедушка женился» (Акакий Гецадзе) эм башка оюнладан юзюкк кёргюзтгенди.

Бизы бла сахнага Къулийланы Кыйсын атлы Малкыар кырал драма театрны келечилери чыккандыла. Ала да экранда, эски, жангы суратла да кёргюзтюп, бизни труппаны тарыхын ачыклагандыла. Ала аны жолун 1915 жылда реальный училищени театр кружокдан башлагандыларын белгилерчады. Анда студентле халк трагедияга кере «Къаншаубий бла Гошаяхны», М. Пермонтовну «Демонун» салган эдиле. Андан арысында Къабарты эм Малкыар театрлары жоллары бирча барганды.

Бизни актёрларыбыз «Учхан жулдуз», «Философияны доктору» (Б. Нушич), «Шакырал драма театрны актёрлары чыккандыла. Ала 1937 жылдан башлап, театрны тарыхыны, анда ишлеген белгили адамланы юслеринден да айтхандыла. Бизы бла «Визит дамы» (Фридрих Дюрренматт), «Экстрасен и я» (Борис Утижев), «Дикарь» (Александр Касона), «Как мой дедушка женился» (Акакий Гецадзе) эм башка оюнладан юзюкк кёргюзтгенди.

«Учхан жулдуз», «Философияны доктору» (Б. Нушич), «Шакырал драма театрны актёрлары чыккандыла. Ала 1937 жылдан башлап, театрны тарыхыны, анда ишлеген белгили адамланы юслеринден да айтхандыла. Бизы бла «Визит дамы» (Фридрих Дюрренматт), «Экстрасен и я» (Борис Утижев), «Дикарь» (Александр Касона), «Как мой дедушка женился» (Акакий Гецадзе) эм башка оюнладан юзюкк кёргюзтгенди.

Бизни актёрларыбыз «Учхан жулдуз», «Философияны доктору» (Б. Нушич), «Шакырал драма театрны актёрлары чыккандыла. Ала 1937 жылдан башлап, театрны тарыхыны, анда ишлеген белгили адамланы юслеринден да айтхандыла. Бизы бла «Визит дамы» (Фридрих Дюрренматт), «Экстрасен и я» (Борис Утижев), «Дикарь» (Александр Касона), «Как мой дедушка женился» (Акакий Гецадзе) эм башка оюнладан юзюкк кёргюзтгенди.

М. Горький атлы Орус кырал драма театрны артистлери да той бла чыкканды.

ла сахнага. Ала кёргюзтген халк тепсеу залдагылыны кёллерин кётюргенди. Ала да театрлары 1936 жылдан бери ишлегенин белгилеп, аны андан ары жолуну юсондон толуу хапар айтхандыла.

Аланы ызларындан сахнага республиканы Гинчи театрны келечилери чыккандыла. Ол кыралганлы отуз эки жыл болады. Алай ол аз заманын ичинде кыруу бизде угъай, кюншу республикалада, Москвада, Санкт-Петербургда да белгиледи. Ала кёргюзтген оюн бир да жарык барганды. Ала сабий кыуанч кыйтаргандыла ол ингирде жюрюккеле.

Къонакбайла – КЪМР-ни Музыка театрыны актёрлары уа быйыл анга элли жыл болганын эсгертип, бир кшауум белгили арияга тынгатхандыла. А. Черкесова, М. Батыров, А. Ивазов эм дагыда бир кшауум актёр И. Кальманни «Сильва» бла «Мистер Икс», Ж. Бизени «Кармен» эм башка опереттадан арияланы жырлагандыла.

МУСУКАЛАНЫ Сакинат.

Фестиваль

Сахнада чамны жилтинлери жаннгандыла

Нальчикни жер-жерли администрациясыны Физкультура, спорт эмда жаш тёлкюну ишлери жаны бла управленийасы кырап, Кырал концерт залда «Юниорлига КВН» шахар фестиваль болганды. Чамны зауукчу ингирине республиканы шахарларындан сегиз команда кыатышхандыла: «Ветер в голове», «Вольно аульский коллайдер», «Кактус», «Хаути и ка», «Какао-какао», «Пятница 13-е», «Свои», «Реальные пацаны».

Аланы оюнларына уа багъа «Юмикс» театрны солисти, блогер Казбек Качлаев, Нальчикни администрациясыны Физкультура, спорт эмда жаш тёлкюну ишлери жаны бла управленийасыны башчысыны орунбасары Ладин Апшев, «Саулукчу миллет» проектни башчысы Астемир Татаров, Къабарты-Малкыар

кырал аграр университетни чыгармачылык эм соллу арасыны башчысы актриса Регина Каржюкова, «Юниорлига КВН» проектни башчысы Зита Кабулова бичгенди. Кырауучулары кюлдюрюрге хар командага бешишер ми-

нут берилгенди. Квнчиле жаш болгандыкыга, сахна оюнланы уста кёргюзтгенди - ала окууну, акылбалык болмагандыларын араларында байламлыкыны, ата-анала бла сабийлени араларында чыккыган эм башка болум-

ланы юслеринден чамланы айтхандыла.

Жыйылганла да алагы ыразылыкыларын кыарсла уруп билдиргенди. Жюри балланы санагынчыгыга дери уа кысха концерт кёргюзтюлгенди. Эсеплеге кере

ююнчюн жерге 21 балл бла «Ветер в голове» команда чыккыганды. Экинчи жери, 23-шер балл алып, «Реальные пацаны» бла «Какао-какао» юлешгенди. Хоралагъан а 25 балл бла «Вольно аульский коллайдер» этгенди. Ала кубокла, грамотала эм диплома бла саугалангандыла.

Фестиваль кыалай ётгенини юсонден оюмун Зита Кабулова айтханды.

- Багъа бичген хар заманда да кыйынды. Командаланы араларында алгъадан ойнагъанла, кеслерин энди сынагъанла да бардыла. Болсада сиз бизни бююн бек кыуандыргъансыз. Экинчи жыл, былтырча, биз лиганы саулай кыуарга кюреширкибиз, сизни болушлугуугуз бла ол муратыбызга жетирибизге ийнанам, - дегенди ол.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия. Суратны автор алганды.

КОНКУРС

АПЕРИМ, МИНАЛДАН!

Ана тилден окуткан устазлагъа билим бериуден жыл сайын тюрлю-тюрлю конкурс-ла бардырыладыла. Россейде тиллени, маданиятланы сакълауда эмда халкъланы бирикдириуде да аланы

юлешингендиле. Алагъа уа жыл санларына кере эки категорияда 6-10 эм 11-16 жыллары болгъан юч жюзге жууукъ школчу къатышханды. Аладан биринде Кенделенни 1-чи номерли орта школуну

бла саугъаланнганды.

Къызны эришулеге хазырларгъа КъМР-ни сыйлы устазы Газаланы Аслижан болушханды. Ол айтханнга кере, Миналдан къуру бешлеге окуйду. Ол республикада, къыралда да тюрлю-тюрлю конкурслагъа тири къатышып, биринчи жерле бла къууандыргъанлай турады.

Алгъаракълада белгили малкъар жазуучу Толгъурланы Зейтунну чыгъармачылыгъына жораланнган иши ючюн «Билимни жарыгъы - 2018» деген битеурросей конкурсда биринчи даражалы диплом бла саугъаланнганды. «Россейни акъ къанкъазлары - 2018» деген эришуледе уа анга, «Кенделен» деген чыгъармачылыкъ проект ючюн да аллай диплом берилгенди. Быйыл Миналдан «Кюнню жарыгъы» деген битеурросей конкурсда да экинчи жерни алгъанды.

Анатолий ТЕМИРОВ.

СУРАТДА: Тёппеланы Миналдан, Россейни халкъларыны ассамблеясыны советини таматасыны орунбасары Назиржон Абдуганиев, Газаланы Аслижан.

магъанасы уллуду. Быйыл конкурсха окуучула да тири къатышхандыла.

Ол эки кесекден къуралгъанды. Аланы хар бири да бир ненча номинациягъа

тогъузунчу классында окугъан Тёппеланы Миналдан да «Ана, ол санда орус тилледе жыр айтыу» деген номинацияда хорлап, ючюнчю даражасы болгъан диплом

Жоралау

Эки тёлую бирлешдир мурат бла

Прохладна районда А.С. Пушкин атлы 8-чи номерли орта школда «Диалог культур» фестиваль бла «Родной язык – душа моя, мой мир» деген республикалы конкурс бардырылгъандыла.

Ары келген къонакъланы арасында КъМР-ни Жазуучуларыны союзуну башчысы Беппайланы Муталип, республиканы Парламентини депутаты Газаланы Масхут, КъМКЪУ-ну педагогика институтуну башчысы Ольга Михайленко, Жамаят палатаны келечиси Мария Котлярова эм уллу Ата журт урушуну эмда урунуу ветеранлары

ны горрайсоветини таматасы Валерий Крушельницкий бар эдиле. Ала бла бирге анда Быллым элни бла Бахсан шахар округну 8-чи орта билим бериу эмда Прохладнаны сабий чыгъармачылыкъ школларыны устазлары бла окуучулары да болгъандыла, деп айтылады районну администрациясыны пресс-службасыны билдируонде.

Алай бла школну окуучулары къонакълагъа, халкъланы арасында шухлукъгъа жораланнган «Мени Къабарты-Малкъарым» деген литература-макъам композицияны кёргозтгендиле.

Ызы бла миллет эслилик, тарыхны бетлери, тёреле эмда адетле, Кавказ миллетлени аш-азыкълары эмда чыгъармачылыкъ мастерской деген кесекледен къуралгъан квест бардырылгъанды. Ары къатышханланы къауумларына сабийле, таматала да кирген эдиле.

Бу тубешиуну магъанасы да ма аны бла кёргозютгенди – эки тёлую бирикдирип, бир командада ишлерге юйретирге дегенде. Фестивальны ахырында уа уллу концерт бардырылгъанды.

ОМАРЛАНЫ Мурат.

Къоншулада уа къалайды?

«Орлёнок»
къанатларын кереди

Алгъаракълада Грозный шахарда Шимал Кавказыны басма органларыны алтынчы форумлары болгъанды. Хар замандача, республикала кеслерини мойшошлерин къурагъандыла, басмада, телевидениеде, радиоа жетишмилерин кёргозтгендиле. Сёзсюз, хар бирини да кесини бир магъаналы, эс бурурча китаплары, газетлери, журналлары, техника амаллары да бардыла.

Нёгерим бла кёрмочлеге къарай келгенде, Дагъыстанныкъында бир аз мычыйбыз. Экибиз да тауча сёлеше тургъаныбызлай, бир тишириу, къатыбызгъа келип: «Сиз къайдансыз, къумукъ-луламысыз?», - деп сорады. Биз кимле болгъаныбызны айтханыбыздан, ол да кесин танытдырды. Сабийлеге деп чыгъарылгъан «Орлёнок» газетни баш редакторуну орунбасары болгъанын билдирип, аны къолубузгъа туттурду.

Гитче форматлы газетни онбеш бети барды. Тиражи тогъуз мингден атлайды. Ал эм ахыр чапыракълары тюрсюнлюдюле. Бек башы уа - авторлары сабийле кеслеридиле.

Ол 2002 жылдан бери чыгъады, деп хапарлайды Магомедова Жамилят. Ары дери гитчелеге деп бир тюрлю басма орган жокъ эди. 2003 жылда уа типографияны жумушларын кеси боюндан республиканы жаш тёлую министерствосу алгъанды да, ол заманда газетибиз алты минг экземпляр болуп чыккъанды.

Тёрт жылдан а правительство учредитель болгъанды. Ма андан сора биз штат да жыйышдыралгъанбыз, бала бла ишлерге боллукъ адамланы да чакъыргъанбыз, ишибиз бютюн иги къуралгъанды.

Бюгюнлюкте редакцияны коллективинде онбеш адам барды, мында медиашкол ачылгъанды. Анда жашчыкъла бла къызчыкъла журналистиканы жашырынлыкъларына юйренедиле. Махачкъаладан, Каспийскден да сабийле ыйыккъгъа эки кере келдиде. Андан сора да, устазларыбыз узакъ эллеге барып, анда хунерлилене табып, алагъа

усталыкъларындан юлюш этедиле.

Жай айлада уа лагерлеге барабыз. Жыл сайын слётла къурайбыз. Бек тири юнкорларыбызны грамотала, багъланы саугъала бла белгилейбиз.

Алайда бизни ушагъыбызгъа газетни баш редактору Басират Гусейнова къошулду да, бу издание къалай жаратылгъанындан хапар айтды.

Мен Дагъыстанны къырал педагогика университетинде филология факультетде преподаватель болуп ишлегенме. Кесим да илмуланы кандидатыма. Онжети жыл мындан алгъа усталыгъымы ёсдюрюрге МГУ-гъа жибердиде. Анда Россейни Илмула академиясыны Тил жаны бла институтуну аспирантура-сында окугъанымда танышхан шухума тубейме. Ол а мени "Пионерская правда" газетде ишлерге чакъырады.

Къууанып барама. Анда материалланы окуп, керек болса тюзете эдим. Сора газетде Дагъыстан бла байламлы бир бет ачып ишлерими тилейдиле. Мен а сагъыш этеме: ала бюгюн бар, тамбала жокъ. Андан эсе кесибиздеги сабийлеге газет ачсабыз а, деп келеди акъыллыма.

Сёзсюз, ол бек къыйын эди. Атам "Замана" республикалы газетде элли жылдан артыкъ уруннганды. Ол да мен ол ишни эталлыгъыма ийнанмай эди. Болсада къолгъа алама. Кёп къуллукъчуланы кабинетлерине кире, письмола жаза, алай бла жаратылады "Орлёнок".

Бюгюнлюкте ол дагъыстанлы школчуланы араларында бек белгили изданиды. Анга ким да жазаргъа боллукъду. Энди юнкорларыбызны саны бир ненча жюзден атлагъанды. Ол бизни къууандырады, кёллендиреди, деп бошагъанды хапарын Басират Ильясовна.

Биз а коллегаларыбызны ол жетишмилерине къууана, алагъа газетлери къуш балача къанатларын къатдыра, кере, айны барырын тежеп, алай айырылдык.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.
Суратны автор алгъанды.

ЖАНДАУУРЛУКЪ

Ахырында сабийчикле хорлагъандыла

«Тейри кылычдан бийикге» деген жандауурлукъ фонд 2012 жылда кыралгъанды. Андан бери ол онкологидан ауругъан сабийчиклеге болушды. Ол мурат бла бу кюнледе «Гладиатор» спорт-комплексде «Больше, чем игра» деген акция кырагъанды. Анга, Кыбаргы-Малкыарны эстрада жырыларыны бла

Езденланы Роман, Габаланы Тенгиз, Астемир Апанасов, Славик Тхамитлоков эм Резуан Маремуков киргендиле. Тюбешуно судьясы уа Даната Шомахово болгъанды.

Республиканы белгили спортчуларындан кыралгъан команданы капитаны уа Асланбек Хуштов эди. Аны кыауумуна футболчу Ксаналаны Марат,

500 сом эди. Алай дорхну ахырына ол 10 минг сомгъа дери кетюрюлгенди. Топну алгъан жаш ол ахчаны фонд орнатхан урналадан бирине элтип атхан эди.

Экинчи аукционгга уа алгын «Локомотив» командада ойнап тургъан Дмитрий Лосковну футболкасын чыгаргъандыла. Ахыр багъасы - 9 минг сом. Аны Хаджиланы юйор сатып алгъанды. Ол ахча да онкологидан ауругъан сабийчиклеге болушлукъгъа баргъанды.

Оюнну биринчи таймыны экинчи кесеги уа Езденланы Романны голундан башланганды. Ол, топну Макс Кержни кыбакъ эшиклерине кийирип, командасын алгъа чыгарды. Андан сора Езденулу бла Жаникаланы Эльдар бир ненча кере спортчуланы кыбакълары таба чабыуулукъ этгендиле. Алай топ эки жолда да штангагъа тийип, бир жанына чартлагъанды. Дагыда солургъа кетгинчи Текуланы Амур бла Асланбек Хуштов бирер топну кыбакъ эшиклерге кийирирге кыаршы эдиле.

Алай солудан кыайтынчы эсепни тюрлендирир амал болмагъанды. Кыарыу алып кыайтхан спортчула, кысыха заманы ичинде эсепни тенг да этип, алгъа да чыгадыла. Алай Езденланы Роман кезиуло кере усталыгын кертюзтуп, эсепни тенг этеди. Алай бла турнир 2:2 деп бошалды. Кючлюню уа пенальти бла ачыкларгъа тыошеди.

Пенальти урууда уа командаланы кючлери бирча эди. Бир-бир топланы голкиперле сермеп тутхан эдиле. Алай тенг эсенден сора ахыр голну Артур Гонгапш спортчуланы кыбакъ эшиклерине уруп, командасына хорлам келтиредди. Ма алай бла бу турнирде жырыларыбыз спортчуладан кючлюрек болуп, энчи кубокка тийишлик болгъандыла.

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат.

СУРАТДА: (солдан оннга) Хаджиланы Ахмат бла Жаникаланы Эльдар.

спортчуларыны командалары кыатышандыла. Ала, экиге юлешинип, гитче футболдан турнир этдюргендиле.

Ол ингирде спорткомплексде хазна бош жер жокъ эди. Суйген жырылары бла спортчула кыалай ойнарыларыны, кыайсылары кючлюрек болушлукъларыны керюрге суйгенле кеп эдиле. Турнирни журналистле Атталаны Аздор бла Тейпеланы Ахмат бардыргъандыла. Ала фондну юсюнден кысыха билдириу этгенден сора спорт майданди сабий тепсеу эм художестволу гимнастикадан коллективле кеслерини хунерликлерин кертюзгендиле.

Ызы бла уа майдангга командаланы чакыргъандыла. Жырычылары капитаны Текуланы Амур эди. Кыбакъ эшиклене кыбузчу Артур Гонгапша ышангандыла. Дагыда бу командангъа Жаникаланы Эльдар, белгили футболчу

Макс Керж, Аслан Мудранов, Анзор Шомахов, Тимур Биток, Мурат Мизов эм Игорь Зенин киргендиле. Тюбешуно комментатору, режиссёру Кыумкыяны Магоммет болгъанды.

Оюнну жырычыларыны кыаууму тири башлагъанды. Ала, тохтаусуз чабыуулукъла кыурап, спортчуланы кыбакъ эшиклерин кыоруулагъан Макс Кержни тынчылыгын алгъанлай тургъандыла. Аллай кыаууатны кезиуюнде Текуланы Амур аягын аурутады эм аны бир кыауум замангга алтыштыргъа тыошгенди. Спортчула, не кюрошген эселе да, жырычыларыны кыоруулачуларыны аз да хорлаплагъандыла.

Ызы бла командалагъа солургъа кысыха заман берилгенди. Аны кезиуюнде Тейпеланы Ахмат аукцион бардыргъанды. Анда Россейни премьер-лигасыны спортчуларыны кыол ызлары бла топну сатхандыла. Аны ал багъасы

АКЦИЯ

Керти сууаплыкъ алгъандыла

КыМР-де УФСИН-ни 3-чю эмда 4-чю номерли колонияларында кыуллукъ этгенле кыйын жашау болумгъа тыошген юйорлеге, ата-аналары кыарамай кыойгъан сабийлеге кез-кыулакъ болгъанлай, болушлукъ этгенлей турадыла. Бу кюнледе уа ала Прохладныйде ёксюзле тургъан юйге баргъандыла. Ары тебирерден алгъа уа, учрежденияны башчыларына сёлешип, алагъа не керек болгъанын билгендиле. Аланы тилеклери бла диван эмда принтер алып элтгендиле.

Кыонакылагъа сабий юйно кертюзте, учрежденияны тамасы анда 80 бала тургъанын, аланы асламысы социал ёксюзле эмда сакъатла болгъанларын да айтханды. Уфсинчиле балала эмда коллектив бла тюбешгендиле, бирге суратха тыошгендиле. Кыонакыбайла келгенлеге уллу концерт про-

грамма хазырлап тура эдиле да, жырлап, тепсеп, сахна оюнла да кертюзтуп, кыаргъанларыны кыуандыргъандыла. Ахырында махкемени таматасы Елена Лашина УФСИН-де

кыуллукъ этгенлеге ёксюзлеге, саусулагъа дайым кыайгырып, болушуп тургъанларыны ючюн ыразылыгын билдиргенди.

Люба АДИЛОВА.

Рейтинг

Элбрус – кыралны юч тамашалыгындан бири

Кеп болмай туристлеге билетле эм кыонакы юйледе отоула табаргъа болушхан Skussanner сайт Россейде эм сейрилик жерлени юсюнден соруу бардыргъанды. Аны эсеплерине кере Элбрус ююнчю жерни алгъанды.

Зауукылу солур ючюн тыш кыраллагъа барыргъа керекмейди. Россейде да ала-мат жерле кепдюле. Ол санда жамауатны оюнчю проценти Элбрусда солургъа суйгенлерин билдиргенди-

ле. Ала бери лыжалада учаргъа, Минги таугъа ёрлерге эм тегерек-башха кыараргъа келедиле.

Эсге сала айтсакъ, рейтингге кере биринчи он жерни санында Элбрусдан сора Шимал Кавказдан башха курорт жокъду. Туристлени санына кыошула баргъанын а быйыл Жангы жылгъа кыонакы юйледе бош отоула кыалмагъанлары да ачыкылайды.

Карате

Спортха кыайтханлай – «алтын»

Нальчикде «Спорт экстремизмге кыажуу» деген чакырыуу бла аскер искусстволаны фестивалы бардырылгъанды, аны чеклеринде каратеден эришуле да кыурапгъандыла. Алагъа битеу Шимал Кавказдан 210 спортчу кыатышханды.

Элбрус районну олимпиада резервли спорт школундан Этезланы Владимир, анда каратени эки тюрлюсюнде битеуло ауурлукъ кыауумда сёрмеше, алтын майдал кыубтханды. Тренери Арсен Губашиев айтхангга кере,

талай жылны Тырнауузда жашамагъаны себепли Владимир спорт бла кюрошменлей тургъанды. Бусагытта ол бир жарауну кыоймай этеди эм башха эришуулеге да кыатышыр умтулдуу.

Анатолий ТЕМИРОВ.

Самыкы

Гриппни жолун кеседиле

Кыабарты - Малкъ арда грипп эмда ОРВИ аурууладан кыыйналгъанларыны саны озгъан ыйыкыда эпидемия мардадан 28,3 процентге аз болгъанды. Нальчикде уа бу керюмдю 30,17 процентди, - деп билдиредиле Роспотребнадзорну КыМР-де Управлениясыны пресслужбасындан.

Сагъынылгъан ауруула бу кезиуде 394 кыагъанакъ сабийде (0-2-жыллыкыла) болгъаны белгиленеди. Дагыда 3-6-жыллыкылары араларында - 320, 7-14 жыллыкылары - 255, 15-жыллыкылада эм андан таматалада уа - 422 саусуз ачыкъланганды. Бу тарихле республика быллай ауруулары кенг жайылуундан иги да узакъда болгъанын кертюзтедиле. Аны себепли бир школ неда сабий сад жабылмагъанды, барысы да белгиленген низамда ишлейдиле.

Озгъан ыйыкыда лабораториялада бардырылгъан тинтиуени кезиуюнде гриппден ауругъан шарт ачыкъланмагъанды. Бюгюнлюкге 328 мингден артык адамгъа, ол санда 120 минг сабийге, тийишли вакцинация этилгенди. Специалистле болумгъа мын-

дан арысында да дайым кезулакъ болгъанлай турлукудула. Кеслери да хар кимге да саулугъуна сакъ болургъа кереклисин эсгертгендиле.

Бу кезиуледе адамла кеп жыйылгъан жерледе турмазгъа, витаминлери асламыракъ болгъан азыкъ ашаргъа, жылы кийинирге, кыолланы терк-терк жууаргъа, бетигизни марля кыап бла жабаргъа, отоуланы хауасын да газаларгъа кюрошигиз. Ашха, жукъугъа тийишли эс буругъуз, физкультураны да сансыз этмезге кюрошигиз, дейдиле специалистле. Профилактика амаллагъа эрттеден бери созулгъан аурууладан кыыйналгъан абаданла, сабийле эмда ауурлукълары болгъан тиширивула бегирек эс бурургъа керекдиле.

Гриппден неда ОРВИ-ден ауруп башлагъанлай (баш ауруу, иссилки, кыургакъ жетел, кесекле) олсагъат окуна поликлиникагъа тебирегиз. Кесигизни багаргъа кюрошмегиз, врачха заманында барылмаса, ауруу осалгъа кетип, пневмония, бронхит неда отит ауруула кыозгъалыргъа болукудула.

Бизни корр.

Пушкин Кавказда айланады

Кыралыбызны улуу, гитче шахарларында болсанг да, кёре тураса сейрилик эсгертмелени. Аланы асламысы улуу аскер, кырал күүлүкчүлуга негиз тарыхта болган сейрилик иш-леге жораланыпдыла. Адам, алагыа кырай, озган жылланы эсгереди.

Алгаракылада Владикавказда болган эдим. Анда да кыауум эсгертмеге эс бурдум. Аладан биринде ёгюз арбада экеулен келедиле. Бири арбачысыды. Экинчисини башында кенг кылапгы. Юсюндеги кийими уа онтогузучу ёмюрно биринчи жарымында Россейни шахарчылары кийген кийимлеге ушайды. Бурма чачына кырасанг а, бир да шашмай айтыркыса ол Пушкин болганын.

Эсгертме Терк сууну юсю бла ётген улуу кёпюрден узак туюлдою. Алайда юч жол айырылган, адамла кёп жүрюген жерде орналыпды. Кыаты бла ётген улуу-гитче болса да, анга эс бурмай кыоймайдыла. Кыатында суратха тошедиле. Мен да ол төрени бузмадым.

Аны юсюнден мында жашаган эр кишиге соргынымда, бир аз ышарган да этип, «Пушкин Кавказда» деди. Кёпюрно уа төрт кылапгында алтын бояуга боялып төрт аслан турады. Ала да Владикавказны ариу, сейрилик шартларыдыла.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

Концерт

Ажайыпты акъ байрам

Жыры, тепсеуно, кюлкюно сюйгенлени «Акъ байрам» саклайды. Бу ажайыпты иште кырауучула Жангуразланы Мажит, Мамайланы Фатима, Тамбийланы Кысбот, Батчаланы Лидия, Мусукаланы Руслан, Атмырзаланы Элдар, Гергюкчаланы Халимат, Холамханланы Кыайсын, Занкишиланы Марат, Жуболаны Жамбулат эм башха жырычыла, «Эрирей», «Жашлык», «Асса Пати» ансамбльлени солистлери, Малкър театры артистлери тюберкидиле.

Концерт **29 декабрьде Музыка театры бардырылыккыды. 18.30 сагъатда** башланырыккыды.

Сорлуклары болганла бу телефон номерлеге сёлешсинле: **77-42-08; 8(928) 079-95-95.**

Бийирли

Эллилеге - ортакъ жерле

Кыбарты-Малкърны иелигинде болган эл мюлк бла юреширге жоруу жерлени юсюнден информацияны басмалагандыла бу кюнде КъМР-ни Жер эм ырысхы бла байламлы халла министрствосунда. Анда айтханларына кёре, бу иш республиканы Башчысы коррупцияга кыжау туруу жаны бла оноуларын толтуруу муратда ачык халда бардырылады.

Алай бла хайырлануучула ортакъга кёп районлада битеу да эки жүздөн артык жер участкала бериле.

Эм гитчеси 4,62 гектарды, ол Кенделенден арпакыда, Хаймашадады. Бегирик да уллусу уа Элбрус районда Инал-Сырт жайлыкыдады. Аны ёлчечи кёп кыалмай 1017 гектар болады.

Алай бла сейрилери болганла быллай жерлени толу тизмеси бла интернетде басмаланган ма бу документде шагъырейленирге боллуккыдула: http://pravitelstvo.kbr.ru/oigv/minimush/deyatelnost/privatizatsiya/svobod_zem_uch_07_12_2018.xlsx

Учредитель: Кыбарты-Малкър Республиканы Парламенти бла Правительствосу

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДКОЛЛЕГИЯ:
ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редактору орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редактору орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь),
МОКЪЛАНЫ Зукура,
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:
Редактору приёмный - 42-63-01. Баш редактору орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85.
Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламы информацияны эркинликлерин кыруулау жаны бла Кыбарты-Малкър регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.

Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - 51532

Газетни басмагы «КъМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет «Тетраграф» ООО-ну типографиясында басмаланганды.
Нальчик шахар, Ленин аты проспек, 33

Номерге графикте кёре 19.00 сагъатда кюл салынады. 20.00 сагъатда кюл салынганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГАНЛА:
Кульчаланы Зульфия - дежурный редактор; Кучукланы Сафият - жууаплы секретарьны орунбасары; Токумаланы Салим - (1,2,3,9-чу бетле), Геляланы Валентина - (11,12-чи бетле), Акхёбекланы Жаннета - (4,10-чу бетле) - корректорла.

Тиражы 1390 экз. Заказ № 1230
Багыасы 15 сомду.

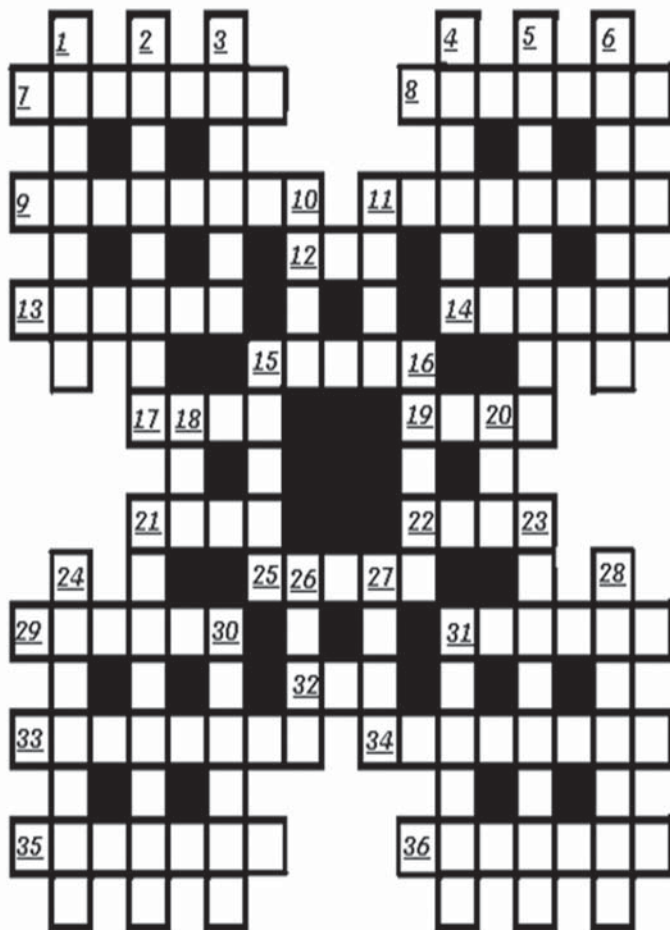
РЕДАКЦИНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленин аты проспек, 5
электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru

СЁЗБЕР

ЭНИНЕ: 7. Буу. 8. Сакълаучу. 9. Бодуркы. 11. Бир затха хата этиу. 12. Сау кыойдан этилген таулу азык. 13. Таулу тиширүү ат. 14. Нальчик тийресинде эл. 15. Жилек. 17. Музыка харф. 19. Иги деген сёзю синоними. 21. Сабий. 22. Жауундан сора келген суучук. 25. Ёрелей, кесимлей турганлай кырууп кыалган терек. 29. Эски таулу жырланы эжиулери. 31. Этген ишинге бийик багы берген сёз. 32. кыйналыу. 36. Омакъланыу.

ЁРЕСИНЕ: 1. Сабий оюн. 2. Адамны кыарысуз этген кыурт. 3. Кыудору. 4. Гара суу. 5. Таулу адам. 6. Гитче жаныуарчык. 10. Салкын жер. 11. Бай деген магыанада жүрютюлген сёз. 15. Терек. 16. Гитче кемечик. 18. Жылтырауук халы. 20. Азияда бай адам. 21. Бек тынч кыйналмай этилген иш. 23. Ырмах этиу. 24. Гыржынны ууакъ этиу. 26. Ишин иги билген адам. 27. Кыа-

Таулу жаны тартхан жер. 33. Огыры Малкърдан жашлагы алай айтадыла. 34. Гюнях иш. 35. Тансыкылыкдан барты эл. 28. Сен алыкка эшитмеген хапар. 30. Чалынган жерде чыккыган жангы кырдык. 31. Бийик аскер чын.

ГАЗЕТНИ 150-ЧИ НОМЕРИНДЕ БАСМАЛАНГАН СЁЗБЕРНИ ЖУУАПЛАРЫ:

ЭНИНЕ: 1. Чылмас. 4. Налмас. 7. Узада. 9. Гыты. 10. Урал. 11. Сантлау. 12. Чына. 15. Мача. 17. Залыкылды. 18. Жауурун. 21. Акъмыйык. 23. Тархун. 26. Ушатыу. 30. Жалкыаулык. 32. Инжи. 34. Арык. 37. Аттасуу. 38. Нарт. 39. Эмир. 40. Ыфсыл. 41. Кыаурак. 42. Абыныу.

ЁРЕСИНЕ: 1. Чёгюч. 2. Латын. 3. Суратлау. 4. Намазлык. 5. Марда. 6. Салма. 8. Алтук. 13. Ыргак. 14. Азау. 15. Мылы. 16. Чыбык. 19. Руху. 20. Нюр. 21. Аба. 22. Марш. 24. Алан. 25. Хажы. 26. Налатлык. 27. Уялкыла. 28. Аркыа. 29. Ыржы. 31. Аванс. 32. Ийнак. 33. Жарау. 35. Роман. 36. Кырау.